

העם הם כמו מנהיגם

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירָאוּ הֲתִיַּצְבוּ וְרָאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה'", אמר רבי שמעון, אשרי חלקם של ישראל בשביל שזה משה הרועה הלך ביניהם, כתוב: "וַיִּזְכֹּר יְמֵי עֹלָם מֹשֶׁה עִמּוֹ" (ישעיהו סג, יא), "וַיִּזְכֹּר יְמֵי עֹלָם", זה הקדוש ברוך הוא, "מֹשֶׁה עִמּוֹ", שקול היה משה ככל ישראל, ולמדנו מכאן, שמנהיג העם הוא ממש כל העם, אם הוא זכאי, כל העם זכאים, ואם הוא אינו זכאי, כל העם אינם זכאים ונענשים בשבילו, וזה נתבאר.

בני ישראל ניצלו מן הדין

"הֲתִיַּצְבוּ וְרָאוּ", אין לכם להתגר מלחמה, שהרי הקדוש ברוך הוא ילחם בשבילכם, כמו שכתוב: "ה' יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרֹשׁוּן", בא וראה, בלילה ההוא כנס הקדוש ברוך הוא לפמליא שלו, והיה דן דינם של ישראל, ואלמלא שקדמה זכות אבות על ישראל, לא היו ניצולים מן הדין, רבי יהודה אמר, זכותו של יעקב הגינה על ישראל, זה שכתוב: "לִזְלִי ה' שְׁהִיָּה לָנוּ יֹאמֵר נָא יִשְׂרָאֵל" (תהלים קכד, א) ישראל הזקן.

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף מז ע"ב

איסור לדבר בשבת דברי חול

"ה' יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרֹשׁוּן", אמר רבי אבא, בא וראה, דבור ההוא שיוצא מפיו של האדם, עולה ומעורר התעוררות למעלה, או לטוב או לרע, ובשביל זה מי שיושב בעונג השבת, אסור לו לעורר דבור של חול, שהרי פוגם פגם ביום הקדוש, מי שיושב בשמחתו של מלך, אינו ראוי שיעזוב את המלך ויעסוק עם אחר, ובכל יום צריך להראות מעשה, ולעורר התעוררות ממה שנצרך, וביום השבת בדברי שמים ובקדושת היום צריך לעורר, ולא בדבר אחר.

האבות עוררו למעלה רחמים על ישראל

בא וראה, כאן כאשר הקריב פרעה להתגר מלחמה עם ישראל, באותה שעה לא בקש הקדוש ברוך הוא שיעוררו ישראל התעוררות למטה כלל, מפני שהיתה התעוררות למעלה, שהרי האבות קדמו ועוררו התעוררות הזאת למעלה, וזכותם עמדה לפניו, ולא רצה הקדוש ברוך הוא שישראל יעוררו למטה כלל, זה שכתוב: "ה' יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרֹשׁוּן",

"תַּחֲרֹשׁוּן" בודאי, ואל תתעוררו דבור שלא נצרך לכם^[כט], וכאן נכלל שם הקודש באותיות נרשמות^[ל], והרי נתעוררו בזה החברים.

הדין היה עם רחמים

אמר רבי יוסי לרבי יהודה, הרי למדנו, שבכל מקום שכתוב, ה', רחמים הוא, ואף על פי שהתגבר מלחמה ועשה דין, דין ההוא ברחמים היה, וכאן אנו רואים שכתוב: "ה' יִלְחַם לָכֶם", ואין נראה בדין ההוא רחמים כלל, שהרי כתוב: "לֹא נִשְׁאַר בָּהֶם עַד אֶחָד", אמר לו, דבר זה שמעתי מרבי שמעון, שאמר, שאפילו כאן היה הדין ברחמים, שכסה עליהם הים ומתו, ואחר כך השליכם הים לחוץ, והקדוש ברוך הוא בקש בכבודם ונקברו בארץ, ולא בקשה הארץ לקבלם, עד שהושיט לה הקדוש ברוך הוא ימינו וקבלה אותם, זה שכתוב: "נָטִיתָ יְמִינְךָ תְּבַלְעֵמוּ אֶרֶץ", ובשביל זה היה הדין ההוא ברחמים, ועל כן, לא רצה הקדוש ברוך הוא שיעוררו ישראל דבור בעולם, שאם יעוררו ישראל דבור, לא יעוררו שם הרחמים, ולא יהיה נעשה הדין ברחמים, זה שכתוב: "ה' יִלְחַם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרֹשׁוּן", שלא תעוררו כלום, שהרי שם הרחמים צריך להתעורר עליהם לעשות הדין ברחמים, ולכך נצרך שלא תעשו פגם ותעוררו כח אחר.

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף נב ע"א

על ידי עתיקה היתה הישועה

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מַה תַּצַּעֲק אֵלַי וגו'", אמר רבי יצחק, בשעה שחנו ישראל על הים, ראו הרבה צבאות, הרבה חילות, והרבה מחנות מלמעלה ומלמטה, וכולם התחברו על ישראל, התחילו להתפלל מתוך צרתם, באותה שעה ראו ישראל צרות מכל הצדדים, הים בהתרוממות גליו לפניהם, לאחריהם כל אותן הצבאות, כל אותן המחנות של מצרים, למעלה הרבה מקטרגים עליהם, התחילו לצעוק להקדוש ברוך הוא, על אותה שעה כתוב: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מַה תַּצַּעֲק אֵלַי", ולמדנו בספרא דצניעותא, "אֵלַי" דוקא, בהקדמון תולה הכל, ואז הופיע הקדמון הקדוש, ונמצא רחמים בכל העולמות, והאירו כל האורות.

וכשהאירו כולם יחד, עשה הים משפטים עליונים, ונמסרו בידו העליונים והתחתונים, ולפיכך אמרו, קשה לפני הקדוש ברוך הוא כקריעת ים סוף, מה הטעם, לפי שקריעת ים סוף בהקדמון הקדוש תולה^[ל].

זוהר זוהר

הקליפות שלא יהיה להם יניקה וחיות מן הקדושה ועל ידי זה כחם בטל. כה. ולא בכל זמנא מתרחש ניסא שנוכל לפעול על ידי עבודתנו להמשיך משם ישועה ורחמים.

כג. כי נצרך להם אז לעורר ישועה ורחמים מן עולם היותר עליון מעולם הדבור. כד. מן הראשי תיבות של "ה' יִלְחַם לָכֶם" יוצא השם י"ל או השם יל"י ושניהם מן השם ע"ב, ופעולתם להוציא הנוקבא מן

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף מח ע"א

המים ברחו מלפני שם הוי'

"וְאֵתָהּ הָרַם אֶת מַטֵּךְ וּגּוֹ", "הָרַם אֶת מַטֵּךְ", שבו נרשם השם הקדוש, "נִטָּה אֶת יְדֶךָ" בצד השם הקדוש, וכיון שיראו המים את השם הקדוש, יברחו מפניו, ולכך, "וְנִטָּה אֶת יְדֶךָ" לצד אחד, כי צדדים האחרים של המטה נצרך לנו לענינים אחרים.

סוד מטה אלוקים וסוד מטה משה נתקשרו יחד

אמר רבי אלעזר, רואה אני שלפעמים נקרא זה המטה מטה האלהים, ולפעמים נקרא מטה של משה, אמר רבי שמעון, בספרו של רב המנונא הזקן יפה אמר, שהכל אחד, בין שתאמר שהוא של הקדוש ברוך הוא ובין שתאמר של משה, כי זה המטה הוא לעורר צד הגבורה, ועל כן "וְנִטָּה אֶת יְדֶךָ", יד שמאל שהיא בצד מדת הגבורה.

החזרת הים על המצרים על ידי מידת הגבורה

אמר רבי שמעון, וי לאותן שאין רואים ואין מסתכלים בתורה, התורה תקרא לפניהם בכל יום, ואין יודעים ואין משגיחים, בא וראה, בצד הגבורה נתעורר מים בעולם, ויוצא מים, ועתה בקש הקדוש ברוך הוא לנגב המים, אם כן, למה "וְנִטָּה אֶת יְדֶךָ" יד שמאל, אלא "הָרַם אֶת מַטֵּךְ" לנגב המים, "וְנִטָּה אֶת יְדֶךָ" להשיב המים, לעורר צד הגבורה, ולהחזיר המים על מצרים, ולפי זה שני דברים יש כאן, שכתוב: "הָרַם אֶת מַטֵּךְ, וְנִטָּה אֶת יְדֶךָ עַל הַיָּם".

מי התהום נקפאו ומי הים נבקעו

"וּבִקְעָהּ", והרי מי התהום היו, אלא שהקדוש ברוך הוא עשה נס תוך נס, כמו שכתוב: "קִפְּאוּ תְּהוֹמֹת בְּלֵב יָם", והלכו ביבשה בתוך הים, זה שכתוב: "וַיִּבְּאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבֵּשָׁה".

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף נ ע"ב

מלאכי השכינה

"וַיִּסַּע מִלֶּאךָ הָאֱלֹהִים הַהֲלֹךְ לִפְנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וּגּוֹ", אמר רבי אבא, כמה אלפים כמה רבבות מחנות קדושות יש לו להקדוש ברוך הוא, בעלי הפנים העליונים, בעלי עינים, בעלי כלי זיין, בעלי יללה, בעלי תרועה, בעלי רחמים, בעלי דין, ולמעלה מהם הפקיד להשכינה לשמש בהיכל לפניו.

כנגד כל אלה יש להשכינה מחנות מזוינות, בששים אופנים נמצאות אותן מחנות מזוינות, וכולם "אַחְזִי חָרָב", עומדים סביבה, הרבה מהם נכנסים, והרבה יוצאים, בשש כנפים יפרחו כל העולם, לפני כל אחד ואחד גחלי אש דולקים, לבושם אש לוחט, בכתפם חרב

חדה מתלהטת בכל העולם, לשמור לפניך, זה שכתוב: **"וְאֵת לֵהַט הַחֶרֶב הַמַּתְּהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת דְּרֹךְ עֵץ הַחַיִּים"** (בראשית ג, כד).

המלאכים נוסעים יחד עם השכינה

מהו "דְּרֹךְ עֵץ הַחַיִּים", זו השכינה הגדולה, שהיא הדרך לעץ הגדול והתקיף, עץ החיים [כז], שכתוב: **"הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלֹשְׁמָה שְׁשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבֵרֵי יִשְׂרָאֵל"** (שיר השירים ג, ז), ישראל שלמעלה, **"כָּלֶם אֶחָזִי חֶרֶב"**, וכאשר השכינה נוסעת כולם נוסעים עמה, זה שכתוב: **"וַיִּסַּע מִלֶּאךָ הָאֱלֹהִים"**.

המלכות היא השער

וכי מלאך האלהים נקראת, אמר רבי אבא, כן הוא, בא וראה, כך אמר רבי שמעון, התקין הקדוש ברוך הוא לפניו היכל קדוש, היכל עליון, עיר קדושה, עיר עליונה, ירושלים עיר הקודש נקראת, מי שמבקש ליכנס למלך, אינו נכנס אלא אם מן העיר הקדושה, לוקח דרך להמלך [כח], שהדרך מכאן נתתקן, זה שכתוב: **"זֶה הַשַּׁעַר לְהָ צְדִיקִים יָבֹאוּ בוֹ"** (תהלים קיח, כ).

כל שליחות שמבקש המלך לשלוח, יוצא מן השכינה, וכל שליחות שמלמטה אל המלך, אל השכינה נכנס תחלה, ומשם למלך, נמצא שהשכינה היא השליח של הכל, מלמעלה עד למטה ומלמטה עד למעלה, ולבעבור שהיא שליח של הכל, כתוב: **"וַיִּסַּע מִלֶּאךָ הָאֱלֹהִים הַהֵלֶךְ לְפָנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל"**, **"וְיִשְׂרָאֵל"** שלמעלה, **"מִלֶּאךָ הָאֱלֹהִים"**, זה שכתוב בו: **"וְהָ הֵלֶךְ לְפָנֵיהֶם וְגוֹ"**, ומה שכתוב: **"לָלַכְתָּ יוֹמָם וְלַיְלָה"**, היינו, כמו שנתבאר [כח].

משל למלך שנשא למלכה

ויש לשאול, האם זה כבוד המלך שהמלכה תתגר מלחמה, ושהיא תלך בשליחות, אלא זה דומה למלך, שנזדווג במטרונה כבודה, ראה המלך לכבדה על כל שאר המטרונות שבעולם, אמר, כולן ראויות לפלגשים נגד זאת המטרונה שלי, היא תתעלה על הכל, מה אעשה לה, אלא שכל הבית שלי יהיה בידה, הוציא המלך כרוז, מעתה כל דברי המלך בידי המטרונה ימסרו, מה עשה, הפקיד המלך בידה כל הכלי זיין שלו, וכל אותן השרים מתגירי מלחמה, וכל אותן אבנים יקרות של המלך, וכל גזי המלך, ואמר, מעתה כל מי שיוצרך לדבר עמי, לא יוכל לדבר עמי, עד שיודיע מזה להמטרונה.

זיו הזוהר

והמבוא להמלך הקדוש, היינו לעלמא דכורא הגבוה ממנה שמשם נשפע אליה השפע. **כת**. לפי זה מלאך האלהים היינו, השכינה הקדושה, ומלאך משמעותו שליח, והיינו הך של **"וְהָ הֵלֶךְ לְפָנֵיהֶם"** כמבואר לעיל שמוסב על השכינה הקדושה.

כו. היינו ספירת התפארת עלמא דכורא שנקרא זעיר אנפין וגם נקרא בשם ישראל דלעילא או ישראל סבא. **כו**. היכל, ציון, ירושלים, כל זה מרמז על ספירת המלכות עלמא דנוקבא המחלקת השפע לעולם הזה על ידי השכינה הקדושה, והיא הדרך

הכל בידי השכינה

כך הקדוש ברוך הוא, מגודל החביבות והאהבה שלו בכנסת ישראל, הפקיד הכל ברשותה, ואמר, הן כל השאר לא יהיה נמצא כלום אצלן, ככתוב: "שָׁשִׁים הֵמָּה מְלָכֹת וּגּוֹ", (שיר השירים ו, ח) "אֶחָת הִיא יוֹנְתֵי תַמְתֵּי" (שיר השירים ו, ט) מה אעשה לה, אלא הרי כל ביתי יהיה בידיה, הוציא המלך כרוז, מעתה כל דברי המלך בידי השכינה יומסרו, הפקיד בידה כל הכלי זיין שלו, רמחים חרבות, קשתות, חצים וחניתות, כדורי בדיל, עצים ואבנים, וכל אותן מתגירי מלחמת הקדוש ברוך הוא, זה שכתוב: "הִנֵּה מִטְתּוֹ שְׁלֹשְׁמָה שְׁשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ, כָּלֶם אַחְזֵי חָרֵב מְלֻמְדֵי מְלַחְמָה וּגּוֹ", (שיר השירים ג, ח) אמר המלך, מכאן ולהלאה מלחמתי נמסרת בידך, כלי זיין שלי והשרים מתגירי מלחמה בידך, מכאן ולהלאה את תשמרני, זה שכתוב: "שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל", (תהלים קכא, ד) מכאן ולהלאה מי שיצרך לי לא יוכל לדבר עמי עד שיודיע להשכינה, זה שכתוב: "בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ", (ויקרא טז, ג) [כט] והיא שליחו של המלך בכל, כמו שנתבאר, נמצא שהכל בידה, וזה הוא כבודה של השכינה, זה שכתוב: "וַיִּסַּע מִלְּאֲךָ הָאֱלֹהִים וּגּוֹ", כמו שנתבאר [ל].

השכינה וחילותיה הלכו אחריהם להילחם עם כחות הטומאה

"וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם", מפני מה "מֵאַחֲרֵיהֶם", כדי שיהיו נמצאים מלפניה בעלי מתגירי מלחמה, בעלי כדורים, בעלי רמחים וחרבות, לפי שבאו מחנות אחרות להתגר מלחמה עם ישראל מלמעלה, ועל כן "וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם".

הס"מ השאיל לשר מצרים שש מאות מקטרגים

ולמדנו שבשעה ההיא בא השר המושל הממונה על מצרים, ואסף שש מאות רכב מקטרגים, ועל כל רכב ורכב שש מאות שרים ממונים מקטרגים, זה שכתוב: "וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹר וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם", וכי השש מאות רכב בחור לא היו רכבי מצרים, למה נכתב: "וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם", אלא כך למדנו, סמא"ל, היה מלוה לו שש מאות מרכבות מקטרגים לעזור לו, זה שכתוב: "וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹר".

ה' פרע לס"מ במלחמת סיסרא

אימתי שילם לו הקדוש ברוך הוא לסמא"ל, במלחמת סיסרא, שעקר הקדוש ברוך הוא לכל אותן המרכבות, ונמסרו בידי השכינה, זה שכתוב: "נַחַל קִישׁוֹן גָּרַפְם נַחַל קְדוּמִים וּגּוֹ" (שופטים ה', כ"א), ולעתיד לבא יומסרו כולם בידה, זה שכתוב: "מִי זֶה בָּא מֵאֲדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים וּגּוֹ", (ישעיהו ס"ג, א') ועל כן, "וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם", שעתידיה השכינה בקץ הימים לעקרם מן העולם.

זיו הזוהר

כט. השכינה הקדושה נקראת זא"ת. ל. נתבאר, שזהו השכינה שנקראת בשם מלאך על שם

עמוד הענן מי זה היה

"וַיִּסַּע עַמּוּד הָעֲנָן מִפְּנֵיהֶם וּגוֹ", מהו "עַמּוּד הָעֲנָן" הזה, רבי יוסי אמר, זה הענן הנראה תמיד עם השכינה^[לא], וזהו הענן שנכנס משה בתוכו, רבי אבא אמר, הרי כתוב: "וַיְהִי הַלֶּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם"^[לב], אלא שהוא עזרת הצדיק, והתפשטות הרושם שלו, ועל כן הלך זה הענן יומם, ככתוב: "יוֹמָם יֵצֵא ה' חֲסִדוֹ" (תהלים מב, ט), ומצד החסד בא הענן הזה, והוא נקרא חסד, וענן אחר הלך בלילה, ונקרא עמוד אש^[לג].

רבי שמעון אמר, "עַמּוּד הָעֲנָן יוֹמָם" זה אברהם, "וַעַמּוּד הָאֵשׁ לַיְלָה" זה יצחק, ושניהם נמצאו מן השכינה^[לד], ומה שאמר רבי אבא, כך הוא בודאי, שמדרגה הזאת נמצאו, ומה שכתוב: "וַיִּסַּע מִלְאֲךָ הָאֱלֹהִים הַהֶלֶךְ לְפָנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךָ מֵאַחֲרֵיהֶם", "וַיִּסַּע", שנסע מצד החסד, והתדבק בצד הגבורה, לפי שהגיעה השעה להתלבש בדין.

באותה שעה נשלמה המלכות בכל פרצופיה

בא וראה, שבאותה השעה נשתלמה השכינה מהכל, ונחלה ע"ב שמות קדושים בשלשה אופנים, אופן אחד נתלבש בעטרות של חסד עליון, אופן שני נתלבש ברמחים של גבורה, בששים שוטין של אש, אופן השלישי נתלבש בלבושי ארגמן שלובש מלך העליון הקדוש, שנקראים תפארת.

צירוף האותיות לשם ע"ב

וזהו השם הקדוש החקוק באותיות, וכך הוא צרוף אותיות האלה, אותיות הראשונות נרשמות כסדר בדרך ישר, לפי שכל אותיות הראשונות נמצאות בחסד, הולכות בדרך ישר, בסדר מתוקן.

אותיות השניות נרשמות בגלגול לאחור, לפי שכל אותיות השניות נמצאות בגבורה, שיתגלה הדין ומיני הכחות הבאים מצד השמאל.

אותיות השלישיות הן אותיות נרשמות ישר, להראות הגוונים שמתערר המלך הקדוש^[לה], וכל אלו האותיות בו מחוברות ומקושרות, והוא מתערר בעטרות שלו בדרך ישר,

זיו הזוהר

יסוד צדיק, וזה הרושם נקרא עמוד הענן והוא עזר וסיוע של הספירה יסוד צדיק שמסייע לו שהחסדים יושפעו רק לישראל ולא יהיו נגזלים על ידי הסיטרא אחרא, כי זה עמוד הענן הוא כמו מחיצה מסביב המחשיך בעד הסיטרא אחרא, וגם עתה הוא נעשה מחיצה המחשיך להמצרים שלא יראו את ישראל. לג. זה היה הכח של צד הגבורה. לד. פירוש, הן החסדים והן הגבורות פעלו שם על ידי הופעת אורם וכחם בהשכינה. לה. היינו כח

השליחות. לא. זה המלאך מיכאל שהוא מלאך של חסד. לב. פירוש, דאם כן משמע שאין זה מלאך אלא כח השם יתברך בעצמו, ומתרץ רבי אבא שזה היה מין כח הממוצע בין עצמיות האלוהות ובין כח של מלאך דהיינו שהוא גבוה יותר מן כח המלאך וקרוב להיות כעין עצמיות האלוהות, ומפרש שזה עמוד הענן היינו הך של "וַיְהִי הַלֶּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם", כי זה היה הרושם של כח ההתפשטות מדת החסד לישראל שנשפע להם על ידי הספירה שנקראת

ונרשם לצד ימין ולצד שמאל, כמלך שמתעטר בכל, כאן נרשם השם הקדוש חקוק בע"ב תיבות^[1], שהן ההתעוררות להאבות שהם המרכבה הקדושה העליונה.

זוהר חלק א' פרשת בראשית דף נו ע"ב

ה' מתעצב על איבוד הרשעים

"וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה", אמר רבי יצחק, כשהיו ישראל עוברים את הים, באו מלאכים העליונים לומר שירה לפני הקדוש ברוך הוא בלילה ההוא, אמר להם הקדוש ברוך הוא והרי מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה, אז "וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה", וכמו כן בכל פעם שיש איבוד רשעים מן העולם, אז עצבות נמצאת עליהם.

זוהר חלק ב' פרשת תרומה דף קע ע"א

קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף

"וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר וַיִּשְׁקֶף ה' אֶל מַחְנֵה מִצְרַיִם וגו'", אמר רבי יצחק, למדנו שקשין מזונותיו של אדם לפני הקדוש ברוך הוא כקריעת ים סוף, זה יפורש בשני אופנים, ושניהם בדרך אמת.

קשה בעיני ה' לתת מזון לאלו החוטאים ומכעיסים לפניו

אחד לפי שהקדוש ברוך הוא כל מעשיו בדין ובאמת, ועל הדין ועל האמת העולם עומד, ובכל יום ויום ובכל זמן וזמן דן את כל העולם בדין, לצדיקים ולרשעים ולכל באי העולם, ככתוב: "כִּי צְדִיק ה' צְדָקוֹת אֱהָב" (תהלים יא, ז), וכשהוא דן את האנשים ורואה בהם הרבה רשעים והרבה חוטאים לפניו, אז קשה בעיניו לתת להם מזונות בכל זמן, לפי שיש לו לפרנס את הרשעים ואת החוטאים.

ה' נותן מזון לחוטאים לפני משורת הדין

והוא עושה עמהם לפני משורת הדין, וזן ומפרנס אותם לפי חסד עליון, שנמשך ונשפע על כל באי העולם, ובחסד העליון הוא זן ומפרנס לכל, לצדיקים, לחסידים לרשעים ולכל באי העולם, לכל חיות ובהמות השדה ועופות השמים, מקרני ראמים עד ביצי כנים, ולא נשאר בעולם מי שהוא אינו זן ומפרנס אותם, אף על פי שקשה לפניו לפי מעשה האנשים, כקריעת ים סוף.

קריעת ים סוף היה קשה לפני ה' מפני הקטרוג

ועוד האם קריעת ים סוף קשה לפניו, הרי כתוב: "גֹּעַר בַּיָּם וַיִּבְשֶׁהוּ" (נחום א, ד), וכתוב: "הַקּוֹרָא לְמֵי הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֶם עַל פְּנֵי הָאָרֶץ" (עמוס ה, ח), והרי כיון שעולה במחשבה לפניו, הכל לפניו כאין הוא חשוב, ואיך נאמר שקריעת ים סוף קשה לפניו.

זיו הזוהר

התפאר"ת. לו. מן הג' פסוקים ויס"ע ויב"א וי"ט כחות של חסד דין ורחמים, ואלו הג' כחות הם התעוררות קדושת הג' אבות אברהם יצחק ויעקב, פסוק יש ע"ב אותיות, מן ויסע נסדרו האותיות ישר, וי"ט מן הג' פסוקים ויס"ע ויב"א וי"ט

הללו עובדי עבודה זרה והללו

אלא בזמן שישראל עמדו אצל הים, ובקש הקדוש ברוך הוא לקרוע להם הים סוף, בא רהב השר ההוא שעל מצרים, ותבע דין מלפני הקדוש ברוך הוא, אמר לפניו, רבון העולמים מדוע אתה רוצה לעשות דין על מצרים, ולקרוע הים לישראל, הרי כולם חוטאים לפניך, וכל דרכיך בדין ואמת, אלו עובדי עבודה זרה ואלו עובדי עבודה זרה, אלו בגלוי עריות ואלו בגלוי עריות, אלו שופכי דמים ואלו שופכי דמים, אז היה קשה לפניו לעבור על דרך הדין ולקרוע להם הים.

בזכותו של אברהם נקרע הים

ואלמלא שהשגיח הקדוש ברוך הוא בזכות אברהם, שהשכים בבקר לעשות מצות רבונו ורצון שלו, ככתוב: **"וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בְּבֹקֶר"** (בראשית כב, ג), היו כולם אוכדים בים, לפי שבכל הלילה ההוא היה הקדוש ברוך הוא בדין על ישראל.

מה כתוב: **"וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר"**, שהשגיח הקדוש ברוך הוא בזכותו של אברהם, שהשכים בבקר לעשות רצון רבונו, אז חזר הים וברחו המים מלפני ישראל, שכתוב: **"וַיִּשָּׁב הַיָּם לַפְּנוֹת בִּקְרַ לְאִיתָנוּ"**, ולמדנו **"לְאִיתָנוּ"** לתנאו, לתנאי ההוא שהתנה עמו הקדוש ברוך הוא כשברא העולם, ועוד **"לְאִיתָנוּ"**, כתוב כאן **"לְאִיתָנוּ"**, וכתוב שם, **"מִשְׁכִּיל לְאִיתָן הָאֲזַרְחִי"** (תהלים פט, א), זה אברהם, וזהו שכתוב: **"לַפְּנוֹת בִּקְרַ"**, בזמן ההוא שהשכים אברהם לעשות רצון רבונו, אז נקרע הים, ועל כן היה קשה לפניו קריעת ים סוף^[1].

זיו הזוהר

וזוהר פירושו בשני אופנים של הענין קשה לפניו, כי הישועה לא היה ביכולת להעשות על פי מעשיהם כי אם או על פי התעוררות חסד עליון שהוא למעלה מן התורה, או על פי התעוררות זכות אבות לפנות בקר של אברהם אבינו.

והו	ילי	סיט	עלם	מהש	ללה	אכא	כהת
הזי	אלד	לאו	ההע	יזל	מבה	הרי	הקם
לאו	כלי	לוו	פהל	נלך	י	מלה	חהו
נתה	האא	ירת	שאה	ריי	אום	לכב	ושר
יחו	להח	כוק	מנד	אני	חעם	רהע	ייו
ההה	מיכ	וול	ילה	סאל	ערי	עשל	מיה
והו	דני	החש	עמם	ננא	נית	מבה	פוי
נמם	ייל	הרח	מצר	ומב	יהה	ענו	מוחי
דמב	מנק	איע	חבו	ראה	יבמ	היי	מום